

Statutul și atribuțiile consilierului de etică și integritate în învățământul preuniversitar

Propunere de O. M.

Universitatea din București – Proiect CNFIS-FDI-2021-0456

Preambul

Există o varietate de provocări etice specifice mediului educațional care necesită profesionalizare și dezvoltare de competențe. Dezvoltarea unei culturi etice în organizațiile educaționale nu poate fi abordată doar cu instrumente juridice și administrative de sancționare. Dincolo de conformitatea cu prevederile legale, o cultură a eticii și integrității în instituțiile de educație înseamnă înțelegerea, aprofundarea și asumarea de valori și virtuți etice la nivel personal și organizațional, traduse în comportamente morale. Este necesar, în acest sens, să existe o congruență între structura formală și cultura informală în cadrul organizațiilor de educație, ambele orientate spre promovarea de motivații, acțiuni și scopuri morale, atât în activitatea educațională propriu-zisă, cât și în activitatea de suport a actului educațional. Analiza și evaluarea etică a unei situații sau acțiuni dilematice presupun o familiarizare minimală cu un set de concepte, principii și instrumente argumentative de bază, cât și cunoașterea mecanismelor instituționale din domeniul managementului eticii. Pentru crearea și susținerea unei infrastructuri etice în organizațiile de educație nu este suficientă implementarea unui cod de etică și monitorizarea respectării acestuia. Consilierul de etică și integritate are rolul de a promova și dezvolta cultura etică în instituțiile educaționale. Dincolo de atribuțiile generale ale unui consilier de etică și integritate, precum identificarea potențialelor probleme de etică din organizație, discutarea și oferirea de sugestii pentru rezolvarea dilemelor morale, organizarea de training-uri de etică, monitorizarea respectării codului de etică, există dimensiuni specifice rolului unui consilier de etică și integritate în organizațiile de educație.

În urma consultărilor avute cu cadre didactice specializate din Universitatea din București, cu profesori colaboratori din învățământul preuniversitar, directori de școli, inspectori, reprezentanți ai Ministerului Educației, propunem un set de atribuții și responsabilități care servesc la îndeplinirea acestui rol.

Locul CEI în comunitatea școlară

Pentru a-și putea menține independența indispensabilă exercitării eficiente a funcției sale, consilierul de etică și integritate (CEI) nu este subordonat pe cale administrativă unei alte poziții din ierarhia școlară.

CEI este responsabil numai față de forul care l-a desemnat (Consiliul profesoral).

O bună colaborare cu managementul și administrația școlii reprezintă o condiție esențială pentru eficiența acțiunilor CEI.

Desemnare, durata exercitării mandatului, revocare

Poate fi CEI numai un cadru didactic titular în școala în care își desfășoară activitatea.

Desemnarea CEI se face de către Consiliul profesoral al unității de învățământ.

Candidaturile pentru această poziție sunt însoțite de câte un curriculum vitae și un proiect de activități.

Mandatul CEI este de 4 ani. Nu există limitare de mandate.

CEI poate fi revocat, în urma unor abateri grave de la atribuțiile care îi revin, numai cu cel puțin 2/3 din voturile membrilor forului care l-a desemnat (Consiliul profesoral).

Funcția este recunoscută ca activitate în grilele de evaluare profesională pentru gradație de merit, evaluarea anuală, mobilitate didactică etc. în funcție de ciclul școlar și opțiunile disponibile din organizații.

Atribuțiile CEI: Ce ar trebui să știe? Ce ar trebui să facă?

- Asistă profesorii, elevii, personalul administrativ și echipa de management în analiza dilemelor și dificultăților etice.
- Facilitează discuțiile dintre părțile implicate cu scopul de a furniza cunoașterea relevantă etic.
- Identifică și monitorizează riscurile la adresa deteriorării culturii etice.
- Inițiază și coordonează activități de actualizare a codului de etică.
- Informează periodic membrii comunității educaționale despre codul de etică și cum se aplică în varii situații.

- Organizează periodic ateliere pe tema eticii și integrității cu membri ai comunității școlare, cu sprijinul persoanelor avizate din mediul academic sau din alte instituții.
- Organizează periodic întâlniri cu părinții, pe baza unei calendar aprobat de Consiliul profesoral și Comitetul de părinți.
- Propune și realizează instrumente de formare morală adaptate pentru categorii specifice ale membrilor comunității educaționale în care își desfășoară activitatea (ex. texte, ilustrații, interviuri, auto-training-uri, conținut audio-video pe bază de tehnici teatrale și de comunicare etc.).

Profesionalizarea CEI se poate realiza prin:

- Participarea la traininguri și workshopuri pe tema culturii etice în instituțiile de învățământ.
- Participarea la traininguri și workshopuri pentru a dobândi abilitățile necesare în acțiunile de comunicare și mediere.
- Absolvirea unor cursuri universitare de specialitate etc.

Activitățile de profesionalizare sunt considerate formări profesionale și ca atare sunt sprijinite financiar și logistic de către factorii competenți.

Concluzii

Consilierul de etică și integritate poate juca un rol deosebit de important în consolidarea culturii organizaționale în instituția de învățământ în care își desfășoară activitatea.

Este esențial ca autoritatea și credibilitatea CEI în școală să se bazeze pe prestigiul datorat cunoașterii principiilor de etică și integritate și competențelor necesare pentru soluționarea dilemelor etice într-un mediu instituțional.

Totodată, încrederea conducerii școlii, a corpului profesoral din școală, a comunității educaționale în ansamblul său în rolul și utilitatea acestei funcții pot contribui decisiv la reușita sa.

Din aceste motive considerăm că este oportun, cel puțin într-o fază incipientă, ca funcția de CEI să aibă un caracter **opțional** în instituțiile de învățământ. Universitatea din București se angajază totodată ca, împreună cu Ministerul Educației, cu alte universități sau instituții preocupate de tema eticii și integrității, să sprijine, încă din 2022, o campanie amplă și de durată de sensibilizare a mediului școlar pentru identificarea celor mai bune strategii de consolidare a unei culturi organizaționale corecte, echitabile și eficiente. Acțiunile întreprinse până acum de către echipele UB în domeniul vizat reprezintă un argument temeinic în această privință.

Coordonator de proiect
Prof dr. Liviu Papadima